

UCHWAŁA NR XI/143/2025

RADY GMINY DĘBNICA KASZUBSKA

z dnia 17 lutego 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dębica Kaszubska na lata 2025-2027”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940; z 2023 r. poz. 1688) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program Wspierania Rodziny w Gminie Dębica Kaszubska na lata 2025-2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dębica Kaszubska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Dębica Kaszubska

Bartłomiej Tutak

Załącznik do uchwały Nr XI/143/2025
Rady Gminy Dębica Kaszubska
z dnia 17 lutego 2025 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na **lata 2025-2027**

Spis treści

Wstęp	1
1. Zakres Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	2
2. Diagnoza środowiska lokalnego	2
2.1 Problemy społeczne w Gminie Dębica Kaszubska	2
2.2 Rodzina dysfunkcyjna.....	3
2.3 Praca socjalna.....	6
2.4 Wspieranie rodzin	6
2.5 Piecza zastępcza.....	7
3 . Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	8
4. Karta Dużej Rodziny.....	9
5. Formy wpierania rodziny	10
5.1 Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego	10
5.2 Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują z tytułu (przy spełnieniu wymogów ustawowych):.....	11
5.3 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	11
5.4 Zasiłek pielęgnacyjny.....	11
5.5 Specjalny zasiłek opiekuńczy	12
5.6 Świadczenie pielęgnacyjne	12
5.7 Świadczenie rodzicielskie	12
5.8 Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka	12
5.9 Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	13
5.10 Ustawa „Za życiem”	13
5.11 Pomoc materialna.....	14
6. System oświaty	15
7. Profilaktyka i aktywność społeczna w Dębicy Kaszubskiej.....	16
7.1 Działania finansowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.....	17
8. Poradnictwo specjalistyczne.	18
9. Analiza SWOT – wsparcie rodziny.....	18
9.1 Mocne strony:.....	18
9.2 Słabe strony:.....	18
9.3 Szanse:.....	19
9.4 Zagrożenia:.....	19
10. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027	20
10.1 Wspieranie rodziców i opiekunów w skutecznym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	20
10.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.	22

10.3 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny	24
11. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027.....	24
12. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 z terenu gminy Dębica Kaszubska	25
13. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy Dębica Kaszubska	25
14. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027	26
15. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027	26

Wstęp

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025–2027, zwany dalej Programem, został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program stanowi kontynuację działań wspierających rodziny realizowanych w Gminie Dębica Kaszubska w latach 2022–2024.

Rodzina jest integralną częścią społeczeństwa – jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Stanowi pierwsze i kluczowe środowisko wychowawcze dziecka, w którym zdobywa ono wiedzę o otaczającym świecie, uczy się relacji międzyludzkich, wyrażania uczuć (takich jak lęk, obawy, zadowolenie, gniew) oraz rozróżniania, co jest dobre, a co złe. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w dorosłym życiu kształtują społeczeństwo. Tym samym rodzina odgrywa fundamentalną rolę w formowaniu osobowości, postaw społecznych oraz losów młodego pokolenia. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia z poczuciem własnej wartości, aspiracjami i zdolnością do empatii, stanowiąc jednocześnie bazę dla kolejnych, zdrowych relacji społecznych. Z kolei problemy rodziny, takie jak niewydolność wychowawcza, brak poczucia bezpieczeństwa czy narastające konflikty, prowadzą do wzrostu zjawisk negatywnych, które często wymagają zewnętrznej ingerencji oraz zaangażowania zasobów społecznych. Długotrwałe kryzysy rodzinne mogą skutkować zerwaniem więzi i koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Biorąc pod uwagę, że rodzina biologiczna jest najkorzystniejszym środowiskiem dla prawidłowego rozwoju dziecka, należy dążyć do jej wsparcia w taki sposób, aby mogła efektywnie realizować swoje funkcje. Ważne jest prowadzenie działań w bezpośrednim otoczeniu rodziny, w różnorodnych formach wsparcia środowiskowego, bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny odbywać się za zgodą rodziny oraz przy jej aktywnym udziale, zgodnie z zasadą pomocniczości. Kluczowe jest tu wspólne zaangażowanie zarówno członków rodziny, jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracowników socjalnych, asystentów rodziny), zmierzające do odbudowy więzi i normalizacji życia rodzinnego.

Aby skutecznie wspierać rodziny, potrzebne są różnorodne działania. Przede wszystkim trzeba zrozumieć ich sytuację i otoczenie, a także przyjrzeć się przyczynom problemów i na bieżąco monitorować, czy nie pojawiają się nowe kryzysy. Ważne jest, aby pomagać rodzicom w rozwijaniu umiejętności wychowawczych i zwiększać ich świadomość na temat funkcjonowania rodziny. Dobrze jest także wspierać rodziny w ich integracji i odbudowywaniu relacji oraz przeciwdziałać ich wykluczeniu czy degradacji społecznej. Wszystkie te działania mają na celu stworzenie bezpieczniejszego i bardziej stabilnego środowiska dla rodzin. Brak wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych może prowadzić do ich dalszej degradacji, z różnorodnymi negatywnymi konsekwencjami, najbardziej dotykającymi dzieci. Dlatego priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży, a także kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Pomoc rodzinom w sytuacjach kryzysowych

powinna być świadczona przez lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dzieci i rodzin. Działania te muszą opierać się na zasadach współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników procesu. Realizacja Programu będzie prowadzona za zgodą rodziny i przy jej aktywnym udziale, z wykorzystaniem zarówno zasobów własnych rodziny, jak i wsparcia zewnętrznego.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębica Kaszubska na lata 2021–2025 przyjętą Uchwałą NR XXVIII/193/2021 z dnia 28 stycznia 2021 r.

Podstawa prawna działań:

Art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1. Zakres Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Celem Programu jest stworzenie podstaw do działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin potrzebujących pomocy, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym ma dać poczucie bezpieczeństwa oraz gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący członek takiej rodziny powinien mieć zapewnione wsparcie i mieć oparcie, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych. Program ten kładzie nacisk na potrzebę wspierania rodzin, które m. in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz pomocy w przewyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, jak również ubóstwa bądź zagrożenia umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie.

2. Diagnoza środowiska lokalnego

2.1 Problemy społeczne w Gminie Dębica Kaszubska

Problemy społeczne w Gminie Dębica Kaszubska są złożone i wieloaspektowe, wynikające z trudnej sytuacji ekonomicznej, wysokiego poziomu bezrobocia, niskich kwalifikacji mieszkańców oraz wyzwań demograficznych i zdrowotnych. Bezrobocie, szczególnie dotyczące kobiety i młode osoby, prowadzi do marginalizacji społecznej oraz braku stabilności finansowej, co sprzyja wzrostowi problemów takich jak uzależnienia i przemoc. Wiele rodzin, zwłaszcza wielodzietnych i niepełnych, boryka się z problemami finansowymi, które ograniczają dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej oraz odpowiednich warunków mieszkaniowych. Starzejąca się populacja generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i zdrowotne, a izolacja społeczna osób starszych stanowi poważne wyzwanie. Uzależnienia, zwłaszcza od

alkoholu, negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodzin, generując przemoc domową oraz pogłębiając problemy związane z ubóstwem i dysfunkcjami wychowawczymi. Dodatkowo, mieszkańcy gminy zmagają się z ograniczonym dostępem do opieki zdrowotnej, w tym usług psychiatrycznych, a problemy zdrowia psychicznego, zwłaszcza wśród młodzieży, wymagają systemowych rozwiązań.

2.2 Rodzina dysfunkcyjna

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji, w której:

- a) jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
- b) występuje problem wykorzystywania seksualnego, czyli o takiej, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
- c) jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
- d) jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
- e) występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- a) opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia),
- b) emocjonalną (zaspokojenie potrzeby bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współżycia społecznego),
- c) kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy),

- d) aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom.

Pracownicy socjalni jak i również asystenci rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej na rzecz takich rodzin podejmuje następujące działania:

- a) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania,
- b) udziela rodzinom przezwyciężającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny,
- c) udziela pomocy finansowej,
- d) organizuje dożywianie,
- e) podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodziny i patologiom społecznym,
- f) wspiera, realizuje programy profilaktyczne na terenie szkół.

Tabela 1. Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2023	2024
	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	236	199
Potrzeba ochrony macierzyństwa	70	56
w tym : wielodzietność	57	49
Bezrobocie	192	166
Niepełnosprawność	210	162

Długotrwała lub ciężka choroba	279	195
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	45	24
Przemoc w rodzinie	1	2
Alkoholizm	33	40

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań MPiPS -03

Powyższa tabela wskazuje, że najczęstszymi przyczynami ubiegania się o wsparcie z ośrodka pomocy społecznej są długotrwała choroba oraz ubóstwo. Dysfunkcje, takie jak bezrobocie, alkoholizm czy przemoc, często prowadzą do problemu bezradności w zakresie spraw opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność ta przejawia się brakiem umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, niedostatecznymi kompetencjami wychowawczymi oraz trudnościami w zarządzaniu gospodarstwem domowym. Działania podejmowane na rzecz rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi są dla służb społecznych priorytetowe, ponieważ dotyczą one najmłodszych mieszkańców gminy, czyli dzieci.

Tabela 2. Ilość osób i rodzin objętych pomocą w ramach ustawy o pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną	72	143	62	117
Liczba osób/ rodzin objętych pomocą - ogółem w tym	439	977	332	746
świadczenia pieniężne	335	705	300	603
świadczenie niepieniężne	161	529	88	365
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych gminie	5	10	0	0
świadczenie przyznane w ramach zadań własnych gminy	437	972	332	746

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań MpiPS-03

2.3 Praca socjalna

Praca socjalna odgrywa kluczową rolę w działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej. Jest to interdyscyplinarna forma działalności zawodowej, której celem jest wspieranie osób i rodzin w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie ról społecznych oraz tworzenie sprzyjających temu warunków. Praca socjalna świadczona jest niezależnie od wysokości dochodu, a jej realizacja opiera się na diagnozie sytuacji rodziny, sporządzanej przez pracownika socjalnego. Aby zwiększyć skuteczność działań, pracownik socjalny zawiera z osobą ubiegającą się o pomoc kontrakt socjalny, czyli pisemną umowę określającą prawa i obowiązki obu stron. Wspólnie podejmowane działania mają na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, w jakich znalazła się dana osoba lub rodzina.

2.4 Wspieranie rodzin

Wspieranie rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy do zadań obligatoryjnych gminy. Realizacją tych działań zajmują się asystenci rodziny. Na dzień 31 grudnia 2024 r. Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał dwóch asystentów rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent może jednocześnie pracować, zależy od stopnia trudności spraw i charakteru podejmowanych działań, jednak nie może przekraczać 15. Wsparcie rodziny jest udzielane wyłącznie za jej zgodą i przy aktywnym udziale, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz możliwości wsparcia zewnętrznego. Warto podkreślić, że wśród rodzin objętych pomocą asystentów zdarzają się przypadki, w których negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy i motywacji do podejmowania działań uniemożliwiają realizację planu pomocy. Tego rodzaju brak współpracy jest jedną z przesłanek zakończenia pracy asystenta z daną rodziną. Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc w zachowaniu integralności rodziny. W ramach tej pracy asystent dokonuje oceny sytuacji rodziny, planuje oraz realizuje działania mające na celu poprawę jej funkcjonowania w sferze ekonomiczno-socjalnej, opiekuńczo-wychowawczej i społecznej. Kluczowym elementem współpracy jest wspólne opracowanie planu pracy z członkami rodziny, który następnie podlega realizacji. Z planem tym zapoznaje się również pracownik socjalny. Są to rodziny borykające się z licznymi problemami, wynikającymi z wieloletnich, a czasem nawet kilkunastoletnich zaniedbań i zaniechań. Asystenci rodziny:

- a) prowadzą treningi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego, trening przygotowywania posiłków,
- b) towarzyszą klientom podczas załatwiania spraw urzędowych,
- c) monitorują stan zdrowia dzieci, realizacja szczepień i badań, towarzyszą rodzicom podczas wizyt z dziećmi u lekarza,
- d) monitorują sytuację przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce,

- e) modelują sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,
- f) wspierają kobiety w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,
- g) motywują osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii,
- h) współpracują z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywują rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z tymi jednostkami,
- i) opiniują możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- j) motywują do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców,
- k) uczestniczą w rozprawach sądowych, piszą sprawozdania do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentami rodzin.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny i widocznych rażących zaniedbaniach wobec dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania, w tym informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegось formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

2.5 Piecza zastępcza

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

W roku 2024 w pieczy zastępczej przebywało 40 dzieci z terenu gminy natomiast w roku 2023 w pieczy przebywało 31 dzieci. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej.

Problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tut. ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu, jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

3. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Dębica Kaszubska jest kluczowym elementem Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego skład wchodzi specjaliści, którzy podejmują współpracę na rzecz pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie, dotkniętym problemem przemocy.

Głównym celem zespołu jest efektywna współpraca instytucji i organizacji w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie poprzez:

- a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- b) podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą,
- c) inicjowanie interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie,
- d) rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy,
- e) inicjowanie działań wobec osób stosujących przemoc,
- f) realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar.

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy diagnostyczno-pomocowe, których zadania obejmują:

- a) opracowanie i realizację planów pomocy w indywidualnych przypadkach przemocy,
- b) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą lub zagrożonych przemocą,
- c) dokumentowanie działań podejmowanych wobec tych rodzin oraz ocena efektów działań.

Funkcjonariusze Posterunku Policji w Dębicy Kaszubskiej odgrywają istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy poprzez:

- a) monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami, szczególnie poza godzinami pracy innych instytucji,
- b) podejmowanie działań ochronnych w ramach procedury "Niebieskiej Karty",
- c) realizację działań profilaktycznych, takich jak spotkania edukacyjne dla uczniów i nauczycieli.

Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma długotrwałe negatywne skutki, w tym:

- próby samobójcze, depresje, zaburzenia osobowości,
- większą skłonność do uzależnień,
- powielanie wzorców przemocowych w dorosłym życiu.

W ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w 2024 roku zorganizowano konkurs plastyczny pod hasłem „Stop Przemocy” skierowany do uczniów szkół podstawowych. Była to kolejna edycja tego corocznego przedsięwzięcia, które odbywa się nieprzerwanie od kilku lat. Głównym celem konkursu było uwrażliwienie młodego pokolenia na problem przemocy oraz promowanie wartości takich jak szacunek, empatia i współpraca. Zadaniem dzieci było wykonanie pracy plastycznej, która w twórczy sposób nawiązywała do tematu przewodniego. Prace uczestników odzwierciedlały ich spojrzenie na problem przemocy oraz wskazywały na istotę budowania bezpiecznego i wspierającego środowiska zarówno w rodzinie, jak i w społeczności szkolnej. W ramach konkursu wyłoniono zwycięzców, którzy zostali nagrodzeni za swoje zaangażowanie i kreatywność. Konkurs „Stop Przemocy” jest istotnym elementem programu wspierania rodziny, ponieważ angażuje dzieci i młodzież w działania profilaktyczne, wzmacniając jednocześnie ich świadomość społeczną. Regularna organizacja tego rodzaju inicjatyw stanowi dowód na zaangażowanie zespołu interdyscyplinarnego w kształtowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska wychowawczego.

4. Karta Dużej Rodziny

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z nich jest Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych i przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu ofert kulturalnych, rekreacyjnych, transportowych na terenie całego kraju.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka. Rodzice lub małżonkowie rodziców otrzymują kartę bezterminowo. Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom:

- a) w wieku do 18. roku życia,

- b) w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
- c) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki.

Od 1 stycznia 2018 r. Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch wersjach: tradycyjnej (tj. plastikowej) i elektronicznej (tj. na urządzeniach mobilnych).

5. Formy wspierania rodziny

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy jest pomoc przyznawana przez OPS w Dębnicy Kaszubskiej w ramach wieloletniego programu „Posiłek w domu i w szkole”. Program przewiduje przyznawanie zasiłku celowego na zakup posiłku oraz żywności, a także realizację pomocy w formie zakupu bezpłatnych posiłków. W roku ubiegłym z programu skorzystało 241 dzieci w wieku szkolnym na łączną kwotę 189 447,58 zł, a 21 dzieci dożywianych zostało w ramach programu osłonowego w kwocie 11 290,68 zł.

W przypadku braku możliwości zapewnienia pomocy w formie zakupu posiłku można przyznać pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup żywności. Z tej formy pomocy skorzystało 265 osób, przyznano świadczenia na kwotę 426 810,00 zł.

W strukturach OPS w Dębnicy Kaszubskiej wyodrębniony jest Dział Świadczeń Rodzinnych, który zajmuje się realizacją ustaw: o świadczeniach rodzinnych; o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Uzyskiwane świadczenia są dużym wsparciem dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy.

5.1 Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł, natomiast jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności kwoty 764,00 zł.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- a) 18. roku życia lub
- b) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo
- c) 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- a) 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia;
- b) 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18. roku życia

- c) 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia.

5.2 Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują z tytułu (przy spełnieniu wymogów ustawowych):

- a) urodzenia dziecka – 1.000,00 zł jednorazowo;
- b) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400,00 zł miesięcznie;
- c) samotnego wychowywania dziecka – 193,00 zł miesięcznie na jedno dziecko, jednak nie więcej niż 386,00 zł na wszystkie dzieci, w przypadku dziecka niepełnosprawnego 273,00 zł miesięcznie na 1 dziecko, nie więcej niż 546,00 zł miesięcznie na wszystkie dzieci;
- d) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95,00 zł miesięcznie;
- e) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90,00 zł miesięcznie na dziecko do ukończenia 5. roku życia; 110,00 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia;
- f) rozpoczęcia roku szkolnego - 100,00 zł jednorazowo w miesiącu rozpoczęcia roku szkolnego;
- g) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 113,00 zł miesięcznie, jeżeli dziecko zamieszkuje w miejscowości, w której znajduje się szkoła; 69,00 zł miesięcznie, jeżeli dziecko dojeżdża z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła, przez okres 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

5.3 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Jednorazowa zapomoga przysługuje z tytułu urodzenia żywego dziecka, jeżeli dochód w przeliczeniu za osobę nie przekracza 1.922,00 zł, a kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10-go tygodnia ciąży do porodu w wysokości 1.000,00 zł jednorazowo.

5.4 Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- a) niepełnosprawnemu dziecku,
- b) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- c) osobie, która ukończyła 75 lat,
- d) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 215,84 zł miesięcznie.

5.5 Specjalny zasiłek opiekuńczy

Świadczenie wypłacane osobom, które rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, aby sprawować stałą opiekę nad osobą niepełnosprawną. Przyznanie zasiłku uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego oraz wykazania, że osoba wymagająca opieki posiada odpowiednie orzeczenie o niepełnosprawności. Miesięczna wysokość świadczenia wynosi 620,00 zł.

5.6 Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie przysługujące osobom, które nie podejmują pracy zarobkowej lub rezygnują z niej, aby opiekować się osobą niepełnosprawną wymagającą stałej pomocy. Świadczenie jest niezależne od kryterium dochodowego i wynosi 2.988,00 zł miesięcznie (po spełnieniu wymogów ustawowych). Przysługuje np. rodzicom, opiekunom prawnym, a także innym osobom bliskim.

5.7 Świadczenie rodzicielskie

Wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego. Przysługuje m.in. osobom bezrobotnym, studentom, rolnikom czy osobom pracującym na umowach cywilnoprawnych. Świadczenie rodzicielskie wynosi 1.000,00 zł miesięcznie i jest wypłacane przez 52 tygodnie w przypadku urodzenia jednego dziecka lub odpowiednio dłużej przy porodach mnogich.

5.8 Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka

Jednorazowe świadczenie "Za życiem" wynosi 4 000 zł i przysługuje z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, powstałą w okresie prenatalnym lub w czasie porodu. Wniosek należy złożyć w ciągu 12 miesięcy od urodzenia dziecka w urzędzie gminy lub ośrodkiem pomocy społecznej. Warunkiem jest zaświadczenie lekarskie potwierdzające stan zdrowia dziecka oraz dokumentacja potwierdzająca opiekę medyczną matki od 10. tygodnia ciąży. Świadczenie przyznawane jest niezależnie od dochodu

Tabela 3. Zestawienie świadczeń rodzinnych wypłaconych w OPS

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń wypłaconych	Liczba świadczeń wypłaconych
	2023	2024
zasiłek rodzinny	6068	4714
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	22	13
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	50	36

dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	228	284
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	613	493
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1586	1252
dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	1077	932
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	50	23
zasilek pielęgnacyjny	4603	7568
specjalny zasiłek opiekuńczy	34	20
świadczenie pielęgnacyjne	1329	1425
świadczenie rodzicielskie	318	234

źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Dębnicy Kaszubskiej

5.9 Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna. Po spełnieniu wymogów ustawowych świadczenia przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- a) została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej,
- b) zawarła związek małżeński.

Tabela 4. Ilość wypłaconych świadczeń

Rodzaj świadczenia	Liczba osób	
	2023	2024
fundusz alimentacyjny	116	96

źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Dębnicy Kaszubskiej

5.10 Ustawa „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin Za życiem. Ustawa określa zakres uprawnień kobiet, w szczególności kobiet w ciąży (dot. kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet z niepowodzeniami położniczymi) i rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu do wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń

opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny. W ramach ustawy kobiety w ciąży i rodziny będą mogły skorzystać m. in. z poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka niepełnosprawnego, co koordynowane będzie przez asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pomoc kierowana jest do:

- a) rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- b) kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej (występowanie różnych chorób matki lub płodu np. cukrzycy, nadciśnienia tętniczego, niedoczynności tarczycy itp., zagrożenia poronieniem czy porodem przedwczesnym);
- c) kobiet, które otrzymały informację, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży i porodu kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych;
- d) kobiet, które po porodzie nie zabiorą dziecka do domu z powodu:
 - poronienia,
 - urodzenia dziecka martwego,
 - urodzenia dziecka niezdolnego do życia,
 - urodzenia dziecka obarczonego wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

5.11 Pomoc materialna

Dużym wsparciem dla uczniów szkół z terenu naszej gminy, jak i ich rodziców jest pomoc materialna, do której zaliczamy pomoc o charakterze socjalnym na cele edukacyjne (stypendium socjalne). Stypendium socjalne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium socjalne może być udzielane w formach:

- a) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;

- b) pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników; całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchacze kolegiów).
- c) świadczenia pieniężnego.

Od 1 do 15 września 2023 roku na rok szkolny 2023/2024 złożono o przyznanie stypendium szkolnego dla 112 uczniów, z czego wszystkie rozpatrzone zostały pozytywnie. W 2024 roku na stypendia wydatkowano kwotę 125 898,00 zł. Zasiłki szkolne otrzymało 6 dzieci w ilości 6 świadczeń na kwotę 3600 zł.

Dodatkowym wsparciem finansowym dla rodzin są dodatki mieszkaniowe, które przyczyniają się do obniżenia wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu, w którym zamieszkują oraz osobom zajmującym lokal bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny. Przyznaje się go na okres 6 m-cy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o jego przyznanie średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 40 % i w gospodarstwie wieloosobowym 30 % przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

Tabela 5. Liczba wypłaconych świadczeń

Wyszczególnienie	2023	2024
Liczba wypłaconych świadczeń w postaci dodatku mieszkaniowego	162	101

źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Dębnicy Kaszubskiej

6. System oświaty

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej.

System oświaty w Gminie Dębica Kaszubska funkcjonuje w oparciu o trzy zespoły szkół o charakterze publicznym i jedną placówkę niepubliczną, która prowadzona jest przez Stowarzyszenie Speranda, w skład której wchodzi Przedszkole Niepubliczne w Niepogłędziu oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Niepogłędziu.

W skład zespołów szkół wchodzi:

- a) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dębicy Kaszubskiej (z/s przy ul. Jana III Sobieskiego 3, 76-248 Dębica Kaszubska) – prowadzący edukację przedszkolną, szkolną podstawową,

- b) Zespół Szkół w Gogolewie (z/s ul. Szkolna 1, 76 – 248 Gogolewo) – prowadzący edukację przedszkolną, szkolną podstawową,
- c) Zespół Szkół w Motarzynie (z/s przy ul. Słoneczna 12, 76 – 248 Motarzyno) – prowadzący edukację przedszkolną szkolną podstawową.

Tabela 6. Liczba dzieci/uczniów w roku szkolnym 2023/2024 ze stanem na 30 września.2023 r

lp.	Nazwa jednostki		Liczba uczniów	Liczba od- działów
1.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dęb- nicy Kaszubskiej	Przedszkole w Dębnicy Kaszubskiej	186	8
		Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Dębnicy Kaszubskiej	344	17
2.	Zespół Szkół w Gogolewie	Przedszkole w Borzęcinie	60	3
		Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Gogolewie	120	8
3.	Zespół Szkół w Motarzynie	Przedszkole w Budowie	46	2
		Szkoła Podstawowa im. Leśników Polskich w Motarzynie	84	7
4.	Niepubliczne Przedszkole w Niepogłędziu		96	4
5.	Społeczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Niepogłędziu		179	8

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie gminy za rok 2023

Placówki oświatowe wspierają rodziny w zakresie opiekuńczo-wychowawczym. Obok edukacji, która stanowi ich główne i priorytetowe zadanie, szkoły odgrywają istotną rolę we wspieraniu rodziców w procesie wychowywania młodego pokolenia. Ich zadaniem jest wzmacnianie i utrwalanie pozytywnych wartości przekazywanych w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowane są liczne inicjatywy, których celem jest kształtowanie wśród młodzieży wartości, jakimi powinni kierować się w życiu. Szczególny nacisk kładzie się na uświadamianie szkodliwości nadużywania alkoholu i narkotyków oraz na jednoznaczne potępienie zachowań przemocowych.

7. Profilaktyka i aktywność społeczna w Dębnicy Kaszubskiej

Dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej cieszą się przedsięwzięcia organizowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Dębnicy Kaszubskiej (dalej GOK). Szereg imprez i spotkań z ciekawymi ludźmi

daje możliwość wspólnego spędzania czasu z rodziną. Zajęcia o charakterze kulturowo-artystycznym organizowane w GOK uczą dzieci organizacji czasu wolnego jak i w dużej mierze rozwijają ich zainteresowania, pasje.

7.1 Działania finansowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii

W ramach profilaktyki uzależnień w Gminie Dębica Kaszubska w roku 2024 zrealizowano różnorodne inicjatywy wspierające lokalną społeczność. Działania te obejmowały programy profilaktyczne, warsztaty, wydarzenia edukacyjne oraz wsparcie specjalistyczne, które promowały zdrowy styl życia, integrację i rozwój.

Zrealizowane inicjatywy:

1. Programy profilaktyczne w sołectwach:
 - a) Warsztaty tematyczne, takie jak „Trzeźwy świat”, „Wspólny czas – profilaktyka poprzez rękodzieło” oraz „Warsztaty kulinarne alternatywą dla używek”,
 - b) Organizacja wydarzeń, m. in. Rodzinnych Rajdów Rowerowych, festynów rodzinnych, „Dnia Dziecka z profilaktyką” oraz „Jesiennych inspiracji – gier i zabaw integracyjnych”,
 - c) Działania edukacyjne w świetlicach wiejskich, takie jak „Poznajemy dobre nawyki” czy „Wyloguj się do życia”.
2. Projekty edukacyjne w szkołach:
 - a) Inicjatywy, takie jak „Ryba nie pije”, „Trzeźwy wiatr w żagle”, „Z ziemniaka nie tylko alkohol” oraz „Nocka w szkole – przyjemne z pożytecznym”,
 - b) Konkursy profilaktyczne, np. „Uzależnienia niszczą marzenia”.
3. Warsztaty zorganizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej ramach, którego zorganizowano cykl warsztatów dietetycznych, które odbyły się w świetlicach wiejskich na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Warsztaty były skierowane zarówno do osób dorosłych, jak i dzieci, z rodzin dysfunkcyjnych, u których występuje problem nadużywania alkoholu. Celem warsztatów było zwiększenie świadomości zdrowotnej uczestników, podniesienie wiedzy na temat zdrowego stylu życia oraz wpływu alkoholu na zdrowie fizyczne oraz psychiczne.
4. Projekty Gminnego Ośrodka Kultury, m. in. „Świetlice wiejskie bezpieczne miejsce”, „Pleć na trzeźwo” oraz „Ceramika dla każdego”.
5. Specjalistyczne wsparcie, w tym prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego i grup wsparcia, a także organizacja szkoleń dla członków GKRPAN.

Podjęmowane inicjatywy miały na celu zwiększenie świadomości w zakresie profilaktyki uzależnień, wzmacnianie integracji społecznej oraz promowanie zdrowych i świadomych wyborów wśród mieszkańców. Finansowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii pozwoliło na skuteczne wspieranie lokalnej społeczności w przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz budowaniu bezpiecznego i świadomego środowiska.

8. Poradnictwo specjalistyczne.

Gmina Dębica Kaszubska zapewnia pomoc w postaci specjalistycznego poradnictwa. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców Gminy Dębica Kaszubska znajdujący się w Ośrodku Pomocy Społecznej (dalej OPS) oraz w Urzędzie Gminy. W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego funkcjonującego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielane jest poradnictwo specjalistyczne w zakresie uzależnień oraz poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

9. Analiza SWOT – wsparcie rodziny

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Dębica Kaszubska.

9.1 Mocne strony:

- a) znajomość problematyki społecznej oraz sprawnie działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- b) wykwalifikowana i regularnie doskonaląca swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- c) zatrudnienie asystentów rodziny w oparciu o zadaniowy system czasu pracy, co zwiększa elastyczność i efektywność działań,
- d) współpraca i poparcie dla podejmowanych działań ze strony samorządu gminnego,
- e) liczne działania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych oraz na świetlicach wiejskich na terenie gminy Dębica Kaszubska,
- f) aktywność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,
- g) obowiązujące strategie, programy oraz akty prawne wspierające działania na rzecz rodziny.

9.2 Słabe strony:

- a) bezradność rodziców oraz niskie kwalifikacje opiekuńczo-wychowawcze,
- b) niski poziom świadomego rodzicielstwa i trudności w pełnieniu odpowiednich ról rodzicielskich,
- c) brak pozytywnych wzorców w rodzinach dysfunkcyjnych oraz odrzucanie autorytetów,
- d) wzrost zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży,
- e) niewystarczająca liczba lokali chronionych i mieszkań socjalnych,
- f) ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej,

- g) zbyt mała liczba lekarzy psychiatrów dziecięcych, co ogranicza dostęp do opieki psychologiczno-psychiatrycznej dla dzieci,
- h) utrudniony dojazd do miejscowości na terenie gminy oraz poza nią,
- i) niepokojące prognozy demograficzne, wskazujące na starzenie się społeczeństwa.

9.3 Szanse:

- a) wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców,
- b) wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia,
- c) aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych,
- d) możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań,
- e) dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami,
- f) możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników OPS w Dębnicza Kaszubska,
- g) rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym.

9.4 Zagrożenia:

- a) zanik więzi rodzinnych oraz tradycji, które są fundamentem prawidłowego funkcjonowania rodziny,
- b) rozpad związków, obejmujący rozwody, separacje oraz długotrwałe wyjazdy za granicę, prowadzące do osłabienia relacji rodzinnych,
- c) zaniedbania emocjonalne wobec dzieci, które negatywnie wpływają na ich rozwój psychiczny i społeczny,
- d) bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, skutkująca trudnościami w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny,
- e) obniżanie się aspiracji życiowych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, co ogranicza ich możliwości rozwoju,
- f) brak zainteresowania rodziców aktywnościami i sposobem spędzania wolnego czasu przez dzieci, co sprzyja zachowaniom ryzykownym,
- g) nasilenie negatywnych zjawisk, takich jak nadużywanie alkoholu, narkotyków i innych substancji odurzających,
- h) upowszechnianie się negatywnych wzorców zachowań społecznych, prowadzących do destrukcyjnych postaw,
- i) wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży, utrudniający budowanie pozytywnych relacji rówieśniczych i społecznych,
- j) zwiększona dostępność substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży, co stanowi zagrożenie dla ich zdrowia i bezpieczeństwa,

- k) rosące zapotrzebowanie na wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych, wynikające ze starzenia się społeczeństwa,
- l) zjawisko wypalenia zawodowego wśród pracowników, ograniczające ich skuteczność w niesieniu pomocy i wsparcia.

10. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

Cel 1 – Wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Cel 2 - Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Cel 3 - Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny.

10.1 Wspieranie rodziców i opiekunów w skutecznym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Kierowanie asystentów rodzin do pracy z rodzinami, przygotowanie planu pracy, realizacja zadań	Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) - asystenci rodzin, pracownicy socjalni, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)	2025-2027	-liczba asystentów rodziny -liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny -liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin, które zrezygnowały ze wsparcia asystenta rodziny -liczba rodzin, w których zakończono współpracę z uwagi na realizację planu pracy i osiągnięcie zamierzonego celu

2.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przy pomocy rodzin wspierających	OPS	2025-2027 zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	-liczba rodzin wspierających -liczba rodzin objętych Pomocą rodzin wspierających
3.	Praca socjalna prowadzona z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	OPS	2025-2027	-liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objęta pracą socjalną
4.	Wspieranie rodzicielstwa realizacja programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny)	OPS	2025-2027	-liczba rodzin/osób, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny
5.	Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	Placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury (GOK)		Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
6.	Monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny	OPS- asystenci rodziny	2025-2027	-liczba rodzin pozostających w Monitoringu po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny
7.	Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej	Sąd Rejonowy Kuratorzy zawodowi i społeczni OPS PCPR-y Placówki oświatowe	2025-2027	-liczba rodzin sądownie zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny -liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodziny

				-liczba spraw sądowych, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodzinny
8.	Zagwarantowanie osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin warunków umożliwiających podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształceniach	OPS, PCPR Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS)	2025-2027	-liczba szkoleń -liczba osób biorących udział w szkoleniach -liczba osób podnoszących swoje kompetencje zawodowe (np. studia)

10.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.

Lp.	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Organizowanie Specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	OPS	2025-2027	-liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów -liczba rodzin objętych wsparciem psychologa
2.	Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym. Wskazanie tym rodzinom dróg wyjścia z trudnej sytuacji poprzez udział w terapii odwykowej, terapii dla sprawców przemocy, terapii dla osób doznających przemocy, możliwość podjęcia działań w ramach procedury NK	OPS Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii (GKR PAN) Zespół Interdyscyplinar ny	2025-2027	-liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów -liczba NK -liczba procedur NK zakończonych na skutek ustania przemocy

3.	Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców i dzieci	GKRPAN, OPS	2025-2027	-liczba realizowanych projektów -liczba rodziców biorących udział w projektach -liczba dzieci biorących udział w projektach
4.	Kierowanie dzieci na obozy i kolonie (pracownicy socjalni przeprowadzą rekrutację na kolonie i obozy organizowane przez Kuratorium)	Kuratorium Oświaty OPS	2025-2027	-liczba dzieci uczestniczących w koloniach, obozach
5.	Podjęcie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dziecka	OPS – pracownicy socjalni Policja	2025-2027	-liczba interwencji podjętych przez pracowników socjalnych -liczba dzieci zabezpieczonych przez pracowników socjalnych -liczba dzieci zabezpieczonych przez policjantów
6.	Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub	OPS	2025-2027	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach -kwota poniesionych wydatków

	interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym			
--	---	--	--	--

10.3 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny

Lp	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Wsparcie rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych)	OPS	2025-2027	-liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego -liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych -liczba dzieci korzystających ze stypendium
2.	Pomoc w formie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach	OPS	2025-2027	- liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy w formie gorącego posiłku w szkole

11. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 -2027 mogą być środki finansowe pochodzące:

- a) z budżetu gminy,
- b) z budżetu państwa,
- c) ze środków unijnych,

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

12. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 z terenu gminy Dębica Kaszubska

Gminny Program Wspierania Rodziny adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Dębica Kaszubska zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych z problemem ubóstwa, Rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez placówki oraz instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program ten kierowany jest w szczególności:

- a) dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych;
- b) dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekle – dla rodzin wielodzietnych;
- c) dla rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą;
- d) dla rodzin niepełnych;
- e) rodzin z osobami starszymi, zależnymi wymagającymi pomocy osoby drugiej.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

13. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy Dębica Kaszubska

- a) Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej,
- b) Zespół Interdyscyplinarny powołany przy OPS w Dębicy Kaszubskiej,
- c) Posterunek Policji w Dębicy Kaszubskiej,
- d) Urząd Gminy w Dębicy Kaszubskiej,
- e) Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej,

- f) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii działająca oraz szkoły podstawowe z terenu gminy Dębica Kaszubska.

Działania na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi powinny mieć charakter zarówno finansowy jak i niefinansowy i być oparte między innymi na działaniach specjalistów, w tym asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, terapeutów i innych specjalistów, z którymi zostanie nawiązana współpraca. Współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych, działających w obszarze wspierania rodzin i dzieci, pozwoli wykorzystać w pełni potencjał gminy na rzecz pomocy rodzinom mającym trudności opiekuńczo – wychowawcze. Istotnym elementem prowadzonych działań jest również stałe podnoszenie kompetencji specjalistów.

14. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej przy współpracy:

- a) asystentów rodzin,
- b) pracowników socjalnych,
- c) rodzin wspierających,
- d) zespołu Interdyscyplinarnego Policji,
- e) powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie,
- f) sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego,
- g) placówek oświatowych, kulturalnych i służby zdrowia.

W realizacji swoich działań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje się jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

15. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu OPS. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań.

Monitorowanie i ewaluacja Programu będą się odbywać poprzez składanie do dnia 31 marca każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań przez OPS, który jest wiodącym realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.

Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027”

- a) stworzenie dla 100% zatrudnionych asystentów rodziny możliwości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie,
- b) u 40% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zauważy się poprawę ich funkcjonowania (lepsze relacje w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia),
- c) zabezpieczenie 100% środków niezbędnych do partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w szeroko rozumianej pieczy zastępczej,
- d) rozszerzenie oferty działań pomocowych, kulturalnych, oświatowych na rzecz rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej,
- e) konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji,
- f) zdiagnozowanie potrzeb i problemów mieszkańców gminy, które pozwolą na obranie bardziej skutecznych form wsparcia.

Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027

- a) niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku,
- b) brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania i przyjęcia programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49). Zgodnie z zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy.

Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb, określa działania ich wskaźniki oraz realizatorów. Program będzie stanowił podstawę do podejmowanych działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2025-2027.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie niniejszej uchwały jest konieczne i uzasadnione. Podjęcie uchwały nie wywołuje skutków finansowych.